

MEDIAEVAL DOVER AND THE NORTH SEA

Ian Riddler

Tatra Diddies Road, Stratton, Near Bude, North Cornwall, EX23 9DW, United Kingdom
E-mail: trzaska@lineone.net

The interest of the fishermen of the cinque ports in the North Sea is well-established from historical records. Records of disputes with the fishermen of Great Yarmouth at the autumn herring fare, in particular, provide evidence for the activities of the mediaeval Dover fishing fleet. Although Dover is rightly regarded as one of the most important ports of southern England, the archaeological evidence for its fishing activities was entirely lacking until recently.

Dover is, however, a heavily-excavated town. Numerous sites have been excavated within the castle precincts and the western part of the town, as well as in the northern suburb of Buckland. The Dover Bronze Age boat was recovered from beside the river Dour, close to the original shoreline. Further to the west lie an early Roman fort and its late Roman successor, associated with the *Classis Britannica*. The extensive early Anglo-Saxon cemetery at Buckland has provided almost 450 graves to date, and it has not been fully excavated. Anglo-Saxon occupation has been recorded in the area of the Roman forts and further to the east, within the castle precincts. To some extent, therefore Dover's importance as a port has been matched by significant archaeological discoveries.

Mediaeval Dover has proved to be a little more elusive, notwithstanding excavations at *Bench Street*, *Snargate Street* and the museum precincts. In part, this is because these were small sites and, in any case, the research agenda for Dover was centred on the prehistoric and Roman periods. A significant excavation was undertaken in 1996, however, within the eastern suburbs of the town. The initial intention was to confirm that the mediaeval town wall ran across the site from west to east. To that extent, the excavation was a failure, because the wall was never found. The western part of the site included the *Eastbrook*, part of Henry VIII's engineering scheme for the town, and that had destroyed earlier archaeology. Nonetheless, the surviving remains provided a glimpse of a significant settlement of the twelfth and thirteenth centuries, which was principally concerned with fishing.

Excavations revealed over 200 floor surfaces associated with 41 mediaeval structures located within eight plot divisions, five of which were investigated in detail. The larger structures were 10 by 5 m, the smaller 5 by 5 m or 4 by 4 m. The structures to the north of the site were generally larger than those to the south, within the main shoreline area. The latter included small yards in some cases but look distinctly different from the long narrow burgage plots of mediaeval England.

The earliest buildings were constructed c. 1125-50, and they were rebuilt numerous times over the following century. The neighbouring lanes and the plot divisions remained in place, whilst the structures sometimes changed in size or location, and occasionally added small yards. The larger structures to the north, across the lanes, began at later date, closer to 1200, and appear to have served a different function. One of them acted as a small brewery, if not a pub.

The smaller properties close to the shoreline provided most of the fish remains and the majority of the artefacts. The fish remains are dominated by herring (81 %), cod family (13 %), mackerel (2 %) and other fish (4 %). Herring predominates but cod was also important. The range of fish corresponds well with those noted in later mediaeval records for Dover, as well as the fourteenth-century register of Daniel Rough, fish merchant and clerk of Romney, another of the

cinque ports. In addition, it equates well with the range of species recovered from St. Gregory's Priory in Canterbury, a small ecclesiastical site of twelfth- to sixteenth-century date. Some of the fish from Dover may well have been sold in Canterbury.

Mediaeval porpoise remains, for example, have only been recovered to date from Dover and from the cathedral precincts at Canterbury, and the ecclesiastical interest in exotic foods was well developed at this time. Dover archaeologists would prefer to believe, however, that porpoise was eaten within the town.

Fish remains littered the entire southern part of the site. In addition, over 130 iron fish hooks were recovered, including a hoard of 27 from a pit. A series of cast lead weights were probably used in fishing; they range from 344 to 1420 g (12-50 oz). Simple stone weights were plentiful. Textile manufacturing implements were abundant as well and came from most of the buildings. The spindle whorls are noticeably larger and heavier than those seen on contemporary sites and it is likely that they were used to spin heavy fibres, used for cordage and netting.

Domestic animal bone was associated with most properties with cattle and sheep dominating the overall assemblage and pig fairly common. Horse, goat, deer, dog and cat were present in small numbers. They don't appear to have been eaten although all of them – except for the dogs – were skinned. Geese and chickens were reared and a range of local sea-birds supplemented the diet.

The broader understanding of how the site worked has proved to be a little problematic. There is a contrast, between evident wealth within the ceramic evidence, and comparative poverty as expressed by the artefacts. Historical evidence for the *cinque ports*, alongside recent work on mediaeval fishing in south Devon may provide some answers. The shoreline properties may have been seasonally occupied by households with the fishermen absent for part of the year, particularly at the Great Yarmouth herring fare. The repair and maintenance of nets, equipment and boats would have occupied some or all of this group for part of the remaining time. The boats would also have been employed in ship service for the king and in ferrying passengers (primarily pilgrims) across the English Channel.

The shoreline structures probably served as fish houses, particularly in the winter, when the Dover fishermen worked in the English Channel and the lower reaches of the North Sea. The buildings to the west of the lane are lost to us but may have been of a similar, shoreline character. To the north of the lane lay service industries for the fishermen providing alcohol, and respite from the sea. Those who owned the boats and the properties, however, lived in all probability outside of Dover, within smallholdings where the domestic fauna may have been reared. Thus the occasional glimpses of wealth are reflections, in effect, of the neighbouring countryside.

The demise of the eastern suburb of Dover as a fishing centre began in the early thirteenth century and by c. 1250 the site was practically abandoned. In the late mediaeval period it reverted to simple domestic occupation. The emphasis by this time had moved away from Dover towards Folkestone, further to the west, which came to the fore as the *cinque ports* declined and new fishing technologies emerged.

MIDDELEEUWS DOVER EN DE NOORDZEE

Ian Riddler

Tatra Diddies Road, Stratton, Near Bude
North Cornwall, EX23 9DW, Groot-Brittannië
E-mail: trzaska@lineone.net

De belangstelling van de vissers van de *cinque ports* voor de Noordzee is goed bekend via geschreven bronnen. De geschreven weerslag van geschillen met de vissers van Great Yarmouth op hun jaarmarkt in de herfst, verschaft heel wat informatie omtrent de activiteiten van de vissersvloot uit middeleeuws Dover. Ondanks het feit dat Dover terecht beschouwd wordt als één van de belangrijkste havensteden van Zuid-Engeland, was tot voor kort weinig archeologische informatie voorhanden over de vissers en de visserij in de Middeleeuwen.

Dover is nochtans goed bedeed wat opgravingen betreft. Deze zijn o.a. uitgevoerd binnen het kasteeldomein, in het westelijk deel van de stad en in de noordelijke wijk Buckland. Een boot uit de Bronstijd is aangetroffen onmiddellijk naast de Dour, in de onmiddellijke omgeving van de toenmalige kustlijn. Een vroeg-Romeins fort en zijn laat-Romeinse opvolger, gelinkt met de *Classis Britannica*, bevinden zich meer naar het westen. Het vroeg Anglo-Saksisch grafveld van Buckland heeft totnogtoe een 450-tal graven opgeleverd, ondanks het feit dat het niet volledig is opgegraven. Anglo-Saksische bewoning is aangetroffen in de zone van de Romeinse forten en verder oostwaarts binnen het kasteeldomein. Het belang van Dover als havenstad komt dus redelijk goed tot uiting via het archeologisch onderzoek.

Middeleeuws Dover is wat moeilijker te vatten en dit ondanks opgravingen in *Bench Street*, *Snargate Street* en in de zone van het museum. Dit is voor een deel te wijten aan de kleinschaligheid van deze onderzoeken en aan het feit dat het onderzoek vooral gericht was op de prehistorie en de Romeinse periode. Een belangrijke opgraving is echter ondernomen in 1996 aan de oostelijke kant van de stad. Bevestigen dat de middeleeuwse stadsmuren van oost naar west over deze site liepen was het doel van deze opgraving. Vanuit dit standpunt bekeken was de opgraving een mislukking aangezien nooit enig spoor van de middeleeuwse stadsmuur werd teruggevonden. De *Eastbrook*, een deel van de onder Hendrik VIII ondernomen werken in de stad, bevond zich in het westelijk deel van de opgegraven site, waardoor het bodemarchief van vóór Hendrik VIII in deze zone reeds vernield was. Desondanks laten de bewaarde resten en sporen op de site toch nog toe een beeld te vormen van de specifieke nederzetting uit de 12de-13de eeuw die zich hier bevond en die vooral op visserij gericht was.

De opgravingen brachten meer dan 200 loopvlakken aan het licht die konden worden gekoppeld aan 41 middeleeuwse constructies gelegen op 8 percelen. Vijf van deze percelen zijn in detail archeologisch onderzocht. De grotere structuren meten 10 m op 5 m, de kleinere 5 m op 5 m of 4 m op 4 m. De structuren gesitueerd aan de noordkant van de site zijn over het algemeen groter dan deze aan de zuidkant, nabij de kustlijn. Deze laatste zijn soms voorzien van kleine percelen maar deze gelijken helemaal niet op de langwerpige percelen van middeleeuws Engeland.

De oudste gebouwen dateren uit de periode 1125-1150 en werden in de loop van de volgende eeuw verschillende malen herbouwd. De paden en perceelsgrenzen bleven onveranderd terwijl de gebouwen heel wat wijzigingen ondergingen, zowel in afmetingen, lokalisatie als interne organisatie. De grotere gebouwen aan de noordkant van de site zijn iets jonger en dateren van rond 1200. Deze hadden blijkbaar een andere functie. Eén van deze kan beschouwd worden als een kleine brouwerij of zelfs herberg.

De kleinere eigendommen nabij de kustlijn leverden het merendeel van de visresten en de artefacten op. De visresten worden gedomineerd door haring (81 %). Kabeljauwachtigen (13 %), makreel (2 %) en andere vissen (4 %) vullen de percentages aan tot honderd. Haring stak er ver bovenuit maar kabeljauw was ook belangrijk. Het soortenspectrum komt goed overeen met de informatie uit laatmiddeleeuwse geschreven bronnen die handelen over Dover alsook met de informatie uit het 14de-eeuws register van Daniel Rough, vishandelaar en ambtenaar van Romney, een ander lid van de *cinque ports*. Bovendien komt het soortenspectrum ook goed overeen met dit van de St.-Gregorius-priorij van Canterbury, een site in gebruik in de periode 12de-16de eeuw. Een deel van de door de vissers van Dover gevangen vis werd wellicht in Canterbury verkocht. Resten van bruinvis zijn tot op heden enkel aangetroffen bij archeologisch onderzoek in Dover en binnen het domein van de kathedraal van Canterbury. De belangstelling vanuit religieuze middelen voor exotische producten was in deze periode sterk ontwikkeld. De archeologen uit Dover vermoeden weliswaar dat bruinvis ook werd gegeten door stedelingen uit Dover.

Visresten kwamen in grote getale voor in het zuidelijk deel van de site. Bovendien werden er ook 130 ijzeren vishaken aangetroffen waaronder 27 samen in één afvalkuil. In lood gegoten verzwaren werden vermoedelijk ook gebruikt bij het vissen: ze hebben een gewicht dat varieert van 344 g tot 1420 g (12-50 ons). Eenvoudige gewichten in steen zijn overvloedig aanwezig. Gereedschappen gebruikt bij het vervaardigen van textiel zijn eveneens talrijk en zijn ook aangetroffen in de meeste gebouwen. De spinsteentjes zijn duidelijk groter en zwaarder dan deze aangetroffen op andere sites uit dezelfde periode en het ligt voor de hand dat ze gebruikt werden om met zware vezels netten en touwen te produceren.

Botmateriaal van huisdieren is aangetroffen op bijna alle percelen. De meeste zijn afkomstig van runderen en schapen maar varken is ook goed vertegenwoordigd. Botmateriaal van paarden, geiten, herten, honden en katten is in kleine hoeveelheden gevonden. Ondanks het feit dat deze dieren, op de honden na, allemaal gevild zijn, werden ze toch niet gegeten. Er werden ook ganzen en kippen gehouden. Lokale zeevogels vulden het dieet aan. Begrijpen hoe deze site werkelijk functioneerde is echter een stuk moeilijker. Er is een duidelijke tegenstelling tussen een zekere welstand aangetoond op basis van de ceramiek en een vergelijkbaar gebrek aan welstand aangetoond door de overige artefacten. Informatie afkomstig uit geschreven bronnen alsook uit onderzoek van de middeleeuwse visserij in Zuid-Devon kan hier wellicht wat klaarheid in brengen. De percelen vlakbij de kustlijn werden wellicht seizoensmatig gebruikt door andere huishoudens vermits de vissers zelf gedurende een groot deel van het jaar afwezig waren, vooral in de periode van de grote haringjaarmarkt te Great Yarmouth. Het herstellen en het onderhoud van de netten, het vistuig en de boten was wellicht voor sommigen of voor allen van deze groep een activiteit voor de overblijvende tijd van het jaar. Met de boten stonden ze ook in dienst van de koning en werden passagiers (vooral pelgrims) over het Kanaal gezet. De structuren vlakbij de kustlijn waren wellicht visverwerkingshuizen, vooral gedurende de winter, wanneer de vissers van Dover actief waren in het Kanaal en in het nabije gedeelte van de Noordzee. De gebouwen ten westen van het pad zijn niet bewaard maar waren vermoedelijk gelijkaardig. Ten noorden van het pad bevonden zich wat men de toeleveringsbedrijven zou kunnen noemen. Deze zorgden voor alcohol en afwisseling van het werk op zee. De eigenaars van de boten en de percelen woonden waarschijnlijk buiten Dover, in kleine landbouwuitbatingen waar het kleinvee vermoedelijk werd gekweekt. De verwijzingen naar een zekere welstand zijn dus wellicht afkomstig van het platteland in de omgeving. De neergang van de oostelijke wijk van Dover als een centrum van visserij begon waarschijnlijk in de vroege 13de eeuw en tegen 1250 was de site zo goed als verlaten. In de late Middeleeuwen was de site volledig omgevormd tot doorsnee-nederzetting. De nadruk werd verlegd van Dover naar Folkestone, iets meer naar het westen gelegen, dat meer en meer op de voorgrond trad op het ogenblik dat het belang van de *cinque ports* afnam en nieuwe vistechnieken in gebruik werden genomen.